

NORSK KVINNESAKSFORENING

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036
0030 Dep Oslo

Forslag til endringer i barneloven for å fremme likestilt foreldreskap

Norsk kvinnesaksforening (NKF) har følgende kommentarer til forslaget til endringer i barneloven:

Prinsippet om barnets beste og likestilt foreldreskap

Likestilt foreldreskap er et ideal som alle i utgangspunktet kan slutte seg til. Dessverre er det imidlertid en rekke forhold som gjør det vanskelig å oppnå dette i mange tilfeller. Dessverre kommer dessuten idealet om likestilt foreldreskap i mange enkelttilfeller i kollisjon med prinsippet om barnets beste. Som departementet er kjent med fikk vi ved revisjonen av Grunnloven i 2014 en bestemmelse om at hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som berører barn, se § 104 annet ledd. NKF mener prinsippet om barnets beste nå bør tas inn som barnelovens formålsparagraf, se nærmere nedenfor.

Formålet med endringene som departementet foreslår i barneloven, er å få frem at likestilt foreldreskap er den foretrukne løsningen når et barns foreldre ikke bor sammen. Norsk Kvinnesaksforening er i utgangspunktet enig med departementet i at det er ønskelig at et barns foreldre så langt som mulig er likestilte i sitt forhold til barnet. Men vi minner om at dette er et ideelt utgangspunkt og advarer mot en lovgivning som ikke tar hensyn til at det i en lang rekke saker er grunner som tilsier at et likestilt foreldreskap ikke vil være til dette barnets beste. Det finnes dessverre fremdeles foreldre som mishandler sine barn fysisk, psykisk og seksuelt. Det kan dessuten ikke bare være slike motsetningsforhold mellom foreldrene at likestilt foreldreskap er vanskelig, men også mellom et barn og en av foreldrene. Kvinnesaksforeningen mener derfor det er vesentlig å innarbeide en formålsparagraf i barneloven som klart får frem at «barnets beste» skal være et styrende prinsipp for barneloven.

Barneloven har som kjent allerede en bestemmelse om barnets beste i § 48, dvs. i saksbehandlingskapitlet. Bestemmelsen bør opprettholdes, men i tillegg bør det tas inn som § 1 en bestemmelse «om føremålet med lova». Paragrafen kan gis følgende ordlyd:

«Barn har krav på respekt for menneskeverdet sitt. Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, ska kva som er best for bornet vere et grunnleggjande omsyn. Såfremt

det kan sameienes med prinsippet om barnets beste, skal foreldre til barnet vere likestilte.»

Foreldreansvaret når barnets foreldre aldri har bodd sammen.

I utkastet foreslår departementet innført felles foreldreansvar også når foreldrene aldri har bodd sammen. Det er skissert to mulige alternativer dersom moren ikke ønsker delt foreldreansvar med faren.

NKF fraråder prinsipalt at det innføres felles foreldreansvar som hovedregel i disse tilfellene. Den bestemmelsen departementet foreslår vil gjelde de tilfeller hvor farskapet enten erkjennes eller blir fastslått. Ved å få del i foreldreskapet, vil barnets far få rett til å delta i avgjørelsen av en rekke personlige forhold for barnet.

Det er mange grunner til at et barns foreldre ikke bor sammen når det fødes. Noen barn er resultat av overgrep mot mor. I andre tilfeller har mannen ikke ønsket svangerskapet/barnet. Etter vårt syn er det da å gi mor en unødvendig tilleggsbelastning om hun skal være nødt til å forelegge en rekke spørsmål vedrørende barnet for faren.

Under ingen omstendighet kan NKF akseptere at man i lovgivningen pålegger kvinnen å reise søksmål for å frata faren del i foreldreansvaret for barnet. En slik bestemmelse vil, når den blir kjent, kunne føre til at kvinner ikke bidrar til å få klarlagt hvem som er barnets biologiske far.

Flytting innenlands

Departementets forslag i høringsnotatet berører de tilfeller hvor barnet bare bor fast sammen med den ene forelder. Før vedkommende kan flytte innenlands, må den andre forelder (samværsforelder) varsles før flytting. Tilsvarende må en samværsforelder varsle flytting. Kvinnesaksforeningen er enig i at flytting som berører forutsetningene for samværsforelderens samvær, må varsles før flytting og iverksettes slik at det er mulig å få avtalt en endret samværsordning.

NKF ser også at flytting til den forelder som barnet bor fast hos, vil kunne aktualisere spørsmål om barnet i stedet skal bo fast hos samværsforelder slik at barnet kan opprettholde tilknytningen til det miljøet hvor det er vokst opp såfremt samværsforelder er bosatt der. Etter NKFs syn vil barnets ønsker/barnets beste måtte være utslagsgivende for om barnet skal flytte med den forelder som vedkommende bor fast hos.

I høringsnotatet er skissert to alternative forslag. NKF kan godta at det innføres en meldeplikt ved flytting. Foreningen er imidlertid i tvil om det er nødvendig å ta inn i selve lovteksten at flytting åpner for at samværsforelder skal kunne reise sak om endring av fast bosted for barnet, og/ eller om samværet. Vedkommende har allerede slik adgang etter gjeldende lov, og det fremstår som unødvendig at dette skal fremgå uttrykkelig av lovteksten.

På den annen side vil Norsk Kvinnesaksforening på det sterkeste advare mot at det innføres en ordning tilsvarende den som gjelder for flytting utenlands med barnet for flytting innen Norge. Vi mener at dette vil innebære en svært alvorlig begrensning av den personlige friheten til den forelder som barnet bor fast hos. I mange tilfeller er slik flytting nødvendig for at vedkommende forelder skal kunne gjennomføre nødvendig utdanning, ta et arbeid som gjør det mulig for vedkommende å forsørge seg – eller for å komme i nærheten av sitt personlige nettverk.

Delt bosted etter samlivsbrudd

Innledningsvis vil vi henstille til departementet om i proposisjonen å gå nærmere inn på de forutsetninger som må være oppfylt for at et barn skal kunne bo fast hos begge sine foreldre. Det må således være et vilkår at delt bosted ikke medfører at barnet må flytte mellom to barnehaver eller skoler ved skifte av bostedsforelder. Dette er ikke til barnets beste. Tilsvarende bør kreves at foreldrene – så lenge barnet er mindre – bor så nær hverandre at barnet uten altfor omfattende transporter kan opprettholde kontakt med venner og fritidsaktiviteter. Hensynet til barnets beste fører således til at delt bosted vil forutsette at foreldrene bor i nærheten av hverandre. Denne forutsetningen kan være vanskelig å oppfylle i større byer hvor det kan være vanskelig for begge foreldre å få bolig i samme område. Dette er en grunn til at Norsk Kvinnesaksforening går mot departementets alternativ to.

Foreningen vil på den annen side kunne akseptere departementets forslag om å flytte frem delt bosted i bestemmelsen, forutsatt at departementet samtidig utarbeider klare retningslinjer for hva som kreves for at en delt bostedsordning skal anses å være til barnets beste.

Tiltak mot samværs sabotasje

Under denne overskriften behandles det som departementet kaller effektivisering av barnets rett til samvær med begge sine foreldre. Slik NKF ser dette, er hensikten med departementets forslag i første rekke å *effektivisere samværsforelderens rett/adgang til samvær med sitt barn.*

NKF har ikke merknader til innkreving av tvangsbøter legges til Statens Innkrevingsentral. På den annen side er foreningen uenig i forslaget om å innføre adgang til trekk i barnebidraget for å fremtvinge samvær. Vi viser til at dette er et beløp som samværsforelderens betaler som bidrag til barnets oppfostring, dvs. at det skal benyttes til å dekke barnets behov. Enten samværsnekt skyldes den forelder som barnet bor fast hos eller barnet selv, kan vi ikke se at det skal kunne føre til reduksjon av barnets levestandard.

Samværsnekt kan ha flere grunner, herunder at barnet – ofte med god grunn - motsetter seg samvær. Det vil neppe være til barnets beste, å fremtvinge samvær i slike situasjoner ved trekk i barnebidraget..

Dersom det er bostedsforelderens som vanskeliggjør samvær, vil trekk i barnebidraget egentlig fremstå som en avstraffelse av barnet.

På den annen side er foreningen enig i departementets forslag om å innføre sanksjoner for den forelder som ikke stiller opp til avtalt samvær.

Foreningen har heller ikke merknader til departementets forslag om å åpne for endringer i en samværsordning under tvangsinndrivelsesprosessen, herunder å oppnevne sakkyndig for å undersøke saken. Det bør likevel åpnes for at slike saker kan behandles av ordinær domstol som en prioritert sak.

For Norsk [Kvinnesaksforening](#)

Margunn Bjørnholt
leder